SdBB brabants
se boerderijen, bijge
bouwen, erf en cul
tuurlandschap.

Advies Vlaamse Schuur
Winkelstraat 33
Biezenmortel

Pedro Schamp
Jos Bertens

augustus 2014

Vlaamse schuur Winkelsestraat 33 te Biezenmortel

De Vlaamse schuur maakt deel uit van een aantrekkelijk ensemble van een langgevelboerderij met authentiek schob en een langsdeelschuur(Vlaamse schuur).
De langgevelboerderij dateert uit 1888. De boerderij die voorheen op deze plaats stond, is in 1887, samen met de gehele buurt, afgebrand. De huidige boerderij is op dezelfde plaats gebouwd. In de korte gevel van het woonhuisgedeelte bevinden zich nog muurresten van de voormalige boerderij. De achtergevel is gedeeltelijk opgetrokken uit halve en driekwart stenen, waarschijnlijk afvalstenen van de steenoven. Het gebruik van afvalstenen in binnenmuren en achtergevels komt bij boerderijen, die in de buurt van een steenoven lagen, vaak voor.
Het gebouw staat met de lange gevel naar de weg gekeerd. De boerderij oogt nog in de staat van de bouwperiode met dit verschil dat er in het tweede kwart en rond het midden van de vorige eeuw diverse aanpassingen zijn gemaakt. Zo is het oorspronkelijke rieten dak vervangen door tuile du nordpannen. In het stalgedeelte zijn betonnen stalramen aangebracht en zijn de dubbele mestdeuren in voor- en eindgevel verdwenen. Ook heeft het interieur diverse veranderingen ondergaan, welke bij de boerderijen uit de streek gebruikelijk waren. De grote herd werd opgedeeld in een gang en een kamer. De open schouw werd dichtgemaakt en er kwam een kachel en fornuis voor in de plaats. De geut werd uitgebouwd tot woonkeuken. Op de voorstal kwam een nieuwe slaapkamer met een extra raam in de voorgevel. Op de zolder werden slaapkamers gemaakt en er kwamen moderne sanitaire voorzieningen. Het een en ander vond plaats in het kader van de Streekverbetering van de jaren 50 van de vorige eeuw.. In latere tijd is aan het woongedeelte nog een serre aangebouwd.
In het stalgedeelte van de boerderij zijn de oorspronkelijke grenen liggers, die van muur tot muur lopen, nog aanwezig. Zij worden op ongeveer 2.50 m van de achtergevel ondersteund door standvinken. De schoren van deze standvinken zijn in de loop van de tijd verwijderd. De kapconstructie van het stalgedeelte bestaat uit A-spanten die vergelijkbaar zijn met de kapspanten van de schuur.
In de moderniseringsdrang van de jaren 50/60 van de vorige eeuw verdwenen in deze streek ook de oude Vlaamse schuren. Vaak werden ze versteend, met golfplaten gedekt en op een lelijke manier uitgebreid. De Vlaamse schuur van Winkelsestraat 33 heeft gedeeltelijk dit lot ondergaan maar heeft altijd haar oorspronkelijke kern met gebint, kapconstructie met spanten, sporen en rietbedekking inclusief de wanden van houten delen behouden. De schuur bevindt zich links van de boerderij met de hoge inrijdeuren in de korte gevel naar de weg gekeerd. Deze positionering van boerderij en schuur komt in deze streek veelvuldig voor. Hoewel schuur en schob ouder lijken, moeten ze uit dezelfde tijd dateren als de boerderij, aangezien in 1887 de gehele buurt is afgebrand. Opvallend is dat het schob, dat parallel aan de achterzijde van de boerderij ligt, ook een gebint van een langsdeelschuur heeft. De openingen van dit karschob zitten echter aan de lange zijde zoals bij een dwarsdeelschuur. Deze openingen liggen wat teruggeplaatst, waardoor er een overstek is ontstaan. In een van deze openingen zitten de oude mestdeuren van de boerderij. De overstek heeft ongeveer de breedte van de dorsdeel van een Vlaamse schuur. Schob en schuur zijn beide met riet gedekt. Het schob heeft op de oude rietbedekking golfplaten.

Vlaamse schuur

De Vlaamse schuur heeft vier gebinten en heeft een lengte van zo'n 16 meter bij een breedte van ongeveer 9.50 meter. De nokhoogte bedraagt plusminus 7.50 meter.
Het gebint is typisch voor dat van een langsdeelschuur. De ligger loopt hierbij aan de deelzijde een eindje door en loopt hier over de kop van de stijl. Dit in tegenstelling tot de andere zijde waar de ligger met een pen door de stijl gaat en middels een paar wiggen met de stijl is verankerd. Het gebint van een Vlaamse schuur is derhalve een combinatie van ankerbalk- en kopbalkgebint. De gebinten worden op de grens van tas- en deelzijde in lengterichting met elkaar verbonden door horizontale balken die de stijlen verbinden. Deze liggen op ongeveer 2.80 m hoogte. Daarnaast worden de stijlen nogmaals met elkaar in de lengterichting verbonden door de beide gebintplaten(wormen). Alle stijlen, liggers, korbelen en windschoren hebben met de beitel aangebrachte telmerken die op verschillende wijze paarsgewijs genummerd zijn. Zo zijn de stijlen en liggers genummerd van 1 t/m 4. De verbinding stijlen en windschoren hebben de nummers 1 t/m 8, waarbij de volgorde van de nummering omgekeerd is aan volgorde van stijlen en liggers. De nummering stijlen en korbelen gaat van 1 t/m 12 waarbij de volgorde gelijk is aan die van stijlen en liggers. Ook hebben de vier kapspanten een nummering van 1 t/m 4. Deze waren bij het onderzoek echter niet meer in situ aanwezig. De vier gebinten zijn geheel van eikenhout en in uitstekende staat. Het dak wordt geschraagd door vier A-spanten die op de liggers steunen. De wanden bestaan uit verticale stijlen waartegen de planken bevestigd zijn. De stijlen staan op een laag muurtje en schragen de muurplaat. De wanden zijn met de stijlen verbonden door zijbeukbalken. De dakbedekking is van riet in vervallen staat en is hier en daar aangevuld met golfplaten. Onlangs is de schuur gedeeltelijk gesloopt waarbij thans alleen de vier gebinten nog ter plaatse behouden zijn. In deze situatie vond het onderzoek naar de telmerken plaats. De schuur is echter uitvoerig middels foto's gedocumenteerd.
Reconstructie van de verdwenen gedeelten kan derhalve nauwgezet plaatsvinden

Ensemblewaarde

Boerderij Winkelsetraat 33 heeft een hoge cultuurhistorische waarde en heeft bovendien met de Vlaamse schuur en het aan de achterzijde van de boerderij gelegen karschob een hoge ensemblewaarde. Deze groepering van oude agrarische gebouwen op hun authentieke lokatie is in Brabant een grote zeldzaamheid geworden. Deze geeft bovendien aan de straat en de buurtschap een duidelijke meerwaarde. Tevens zorgt dit ensemble er voor dat de grootschalige bedrijfsgebouwen van Winkelsestraat 33 en de gebouwen van de buurman aan de linkerzijde minder het karakter van de straat bepalen.
De Winkelsestraat is een nederzettingslint van oude boerenhoeven met hun typisch Brabantse bijgebouwen, afgewisseld door kleinere landarbeiderswoningen. De oude bijgebouwen zijn bij de meeste boerderijen verdwenen. Bij boerderij Winkelsestraat 33 zijn deze karakteristieke gebouwen als schob en schuur echter nog gaaf bewaard gebleven.

Jos Bertens
Pedro Schamp

NUMMERING GEBINTEN

NUMMERING STIJLEN

NUMMERING LIGGERS

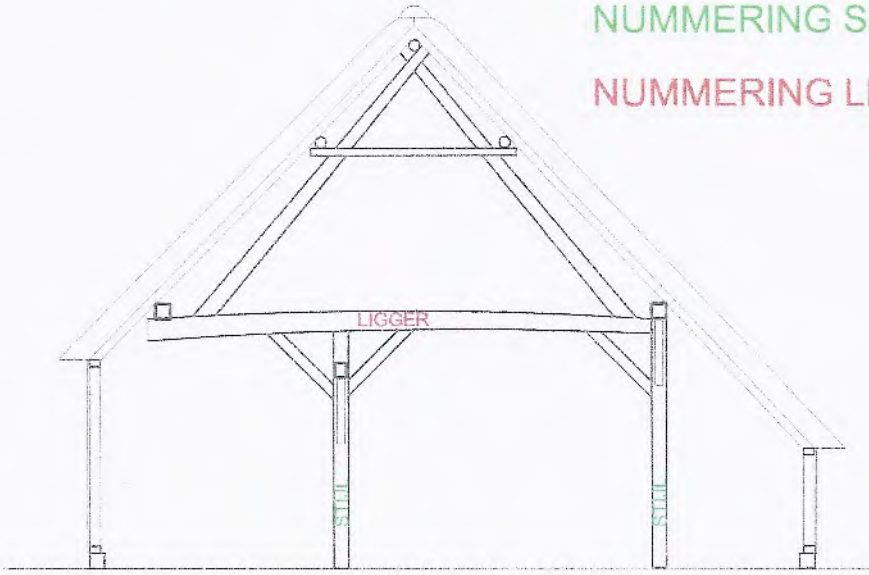

DWARSDOORSNEDE

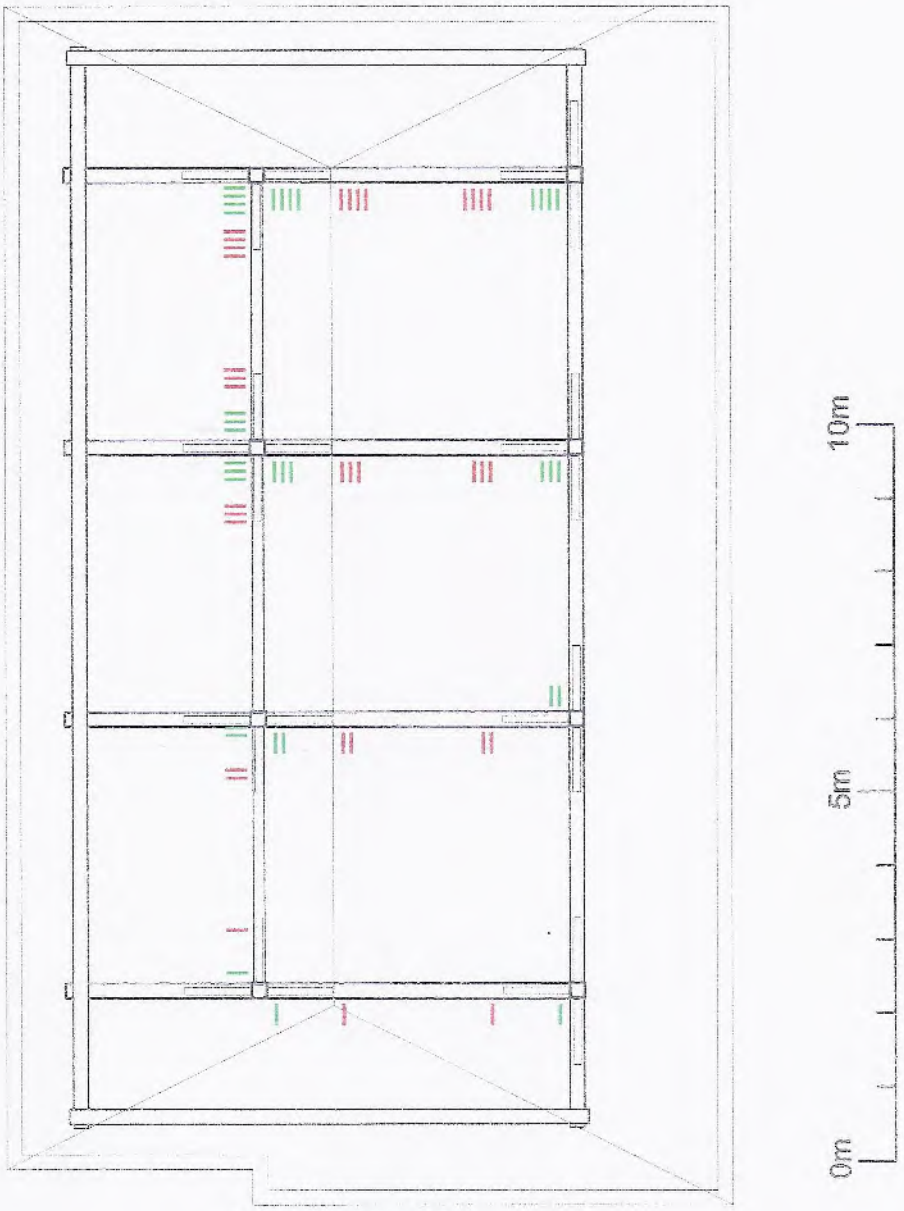

PLATTEGROND

Vlaamse schuur Winkelsestraat 33 Biezenmortel

NUMMERING SCHOREN

NUMMERING STIJLEN

NUMMERING SCHOREN

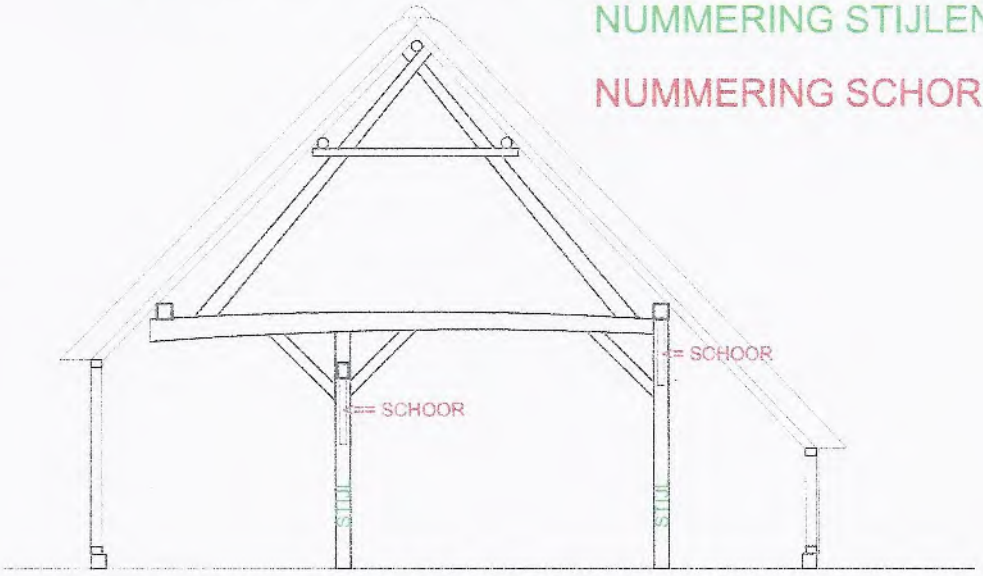

DWARSDOORSNEDE

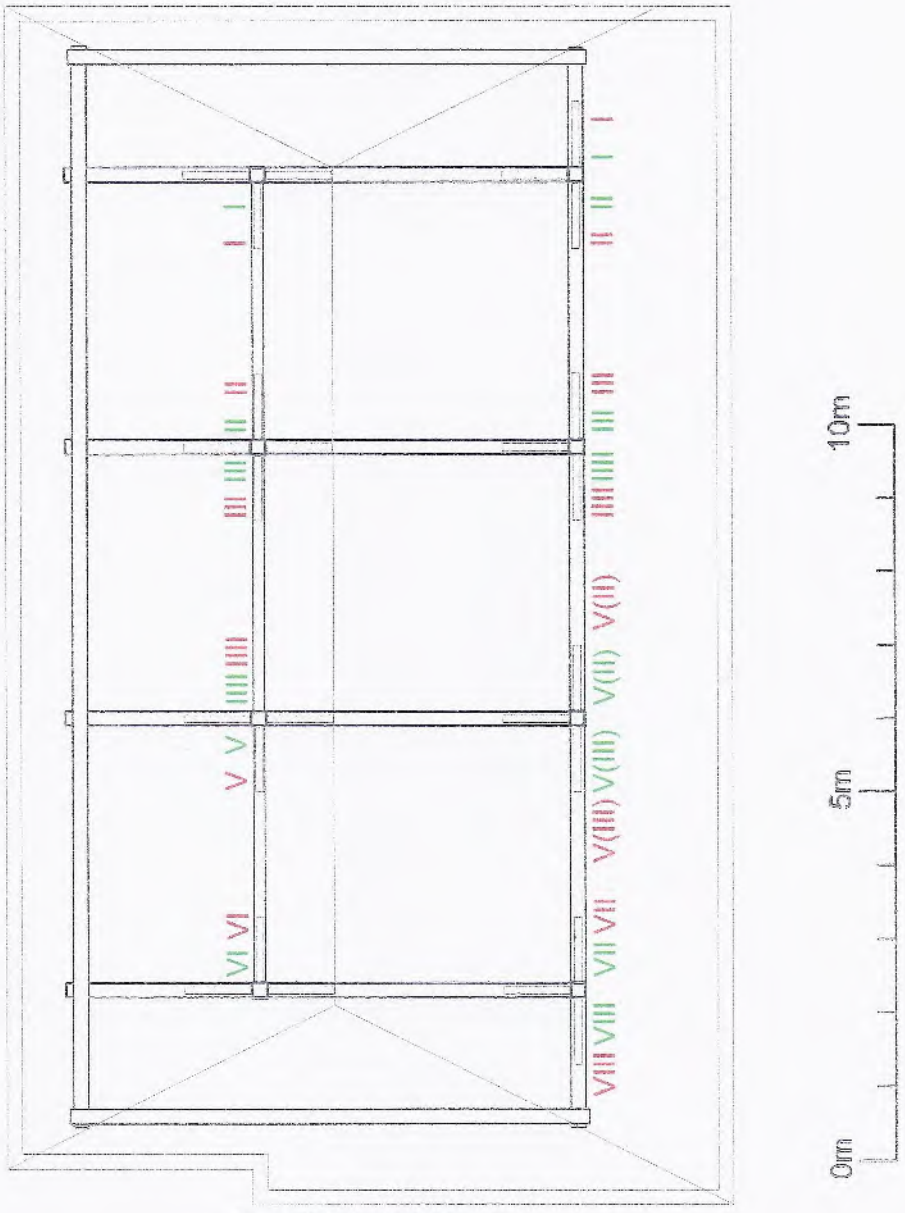

PLATTEGROND

Vlaamse schuur Winkelsestraat 33 Biezenmortel

NUMMERING KORBELEN

NUMMERING STIJLEN

NUMMERING KORBELEN

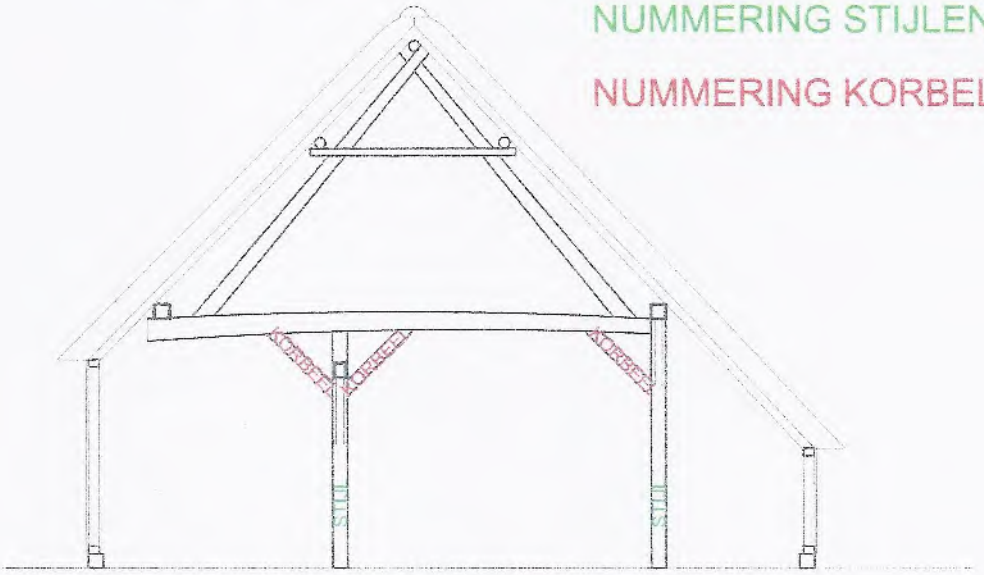

DWARSDOORSNEDE

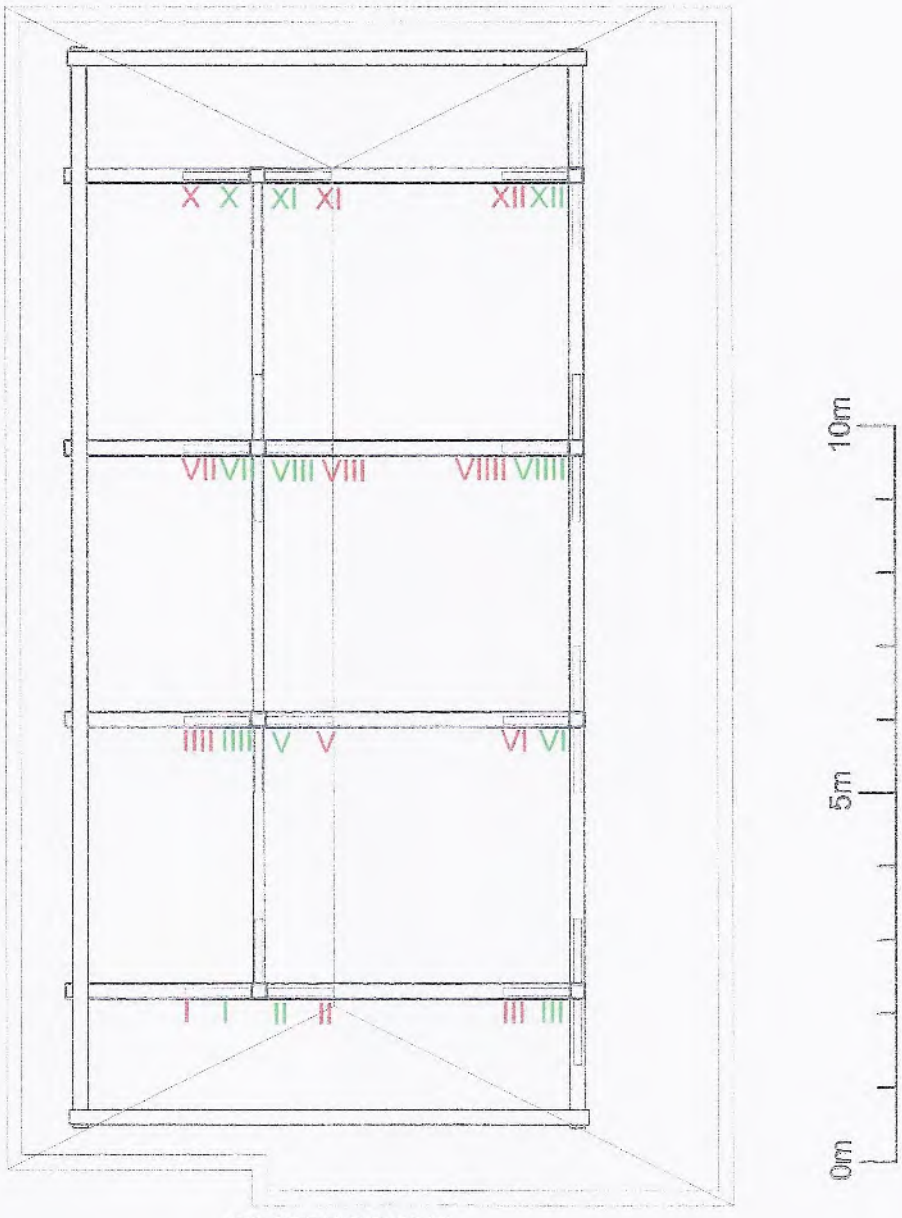

PLATTEGROND

Vlaamse schuur Winkelsestraat 33 Biezenmortel

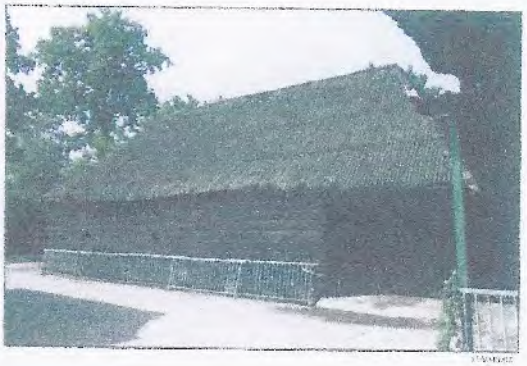

Deurzemoche

Schuurtype: Vlaamse schuur

Datum:

Omschrijving constructie:

Gevels&materialen: Gerabatte planken op gemetselde voet, met nog 2 maanegaten in de zijgevel

Dak&bedekking: Een schilddak, met golfplaten over verselen rietenmak

Inwendige constructie: De gebinten verkeren in vrij goede staat

Bescherming:

Monument: Geen

Mip-rapport: Benoemd als bijgebouw

De Vlaamse schuur in 2000 uit de inventarisatie van Frits Bevort.

De Vlaamse schuur voor het strippen

Boerderij, links de Vlaamse schuur en achter de boerderij de karschop (bron: google maps) In deze straat staand diverse boerderijen met een Vlaamse schuur dwars achter de boerderij langs de straat.

Binnenzijde schuur voor strippen

schuur tijdens het "strippen"

Huidige situatie: enkel de hoofddraagconstructie (de gebinten) staan nog, alle overige goeie onderdelen zijn verdwenen.

Andere zich op het terrein bevindende schuur (dwarsdeel of karschop). Deze bevindt zich in een prima staat en zal ook blijven bestaan.

Bijbehorende boerderij en straatbeeld naar links voor het strippen van de schuur.

Historische kaart uit 1910 met hierop de boerderij en dwars daarachter de Vlaamse schuur. (bron: watwaswaar)

Boerderij met Vlaamse schuur, karschop en de voormalige inmiddels gesloopte bedrfijfsgebouwen (bron: google maps)